

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea II*: Mihail Anania cu Ministerul public.

Curtea de apel din București, secțiunea III: Adela și Elena Georgescu și alții cu C. F. Robescu și alții (Afacerea testamentului Niță Stere).

Tribunalul județului Ol: Legea proprietarilor. — *Observație de d-l D. Alexandresco.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNEA II

Audiența dela 20 Ianuarie 1909

Președinta d-lui N. Mandrea, președinte

Mihail Anania cu Ministerul public

CAMERA DE ACUZARE. — OPOZIȚIE. — FORMA ÎN CARE ARE A SE FACE. — DECLARAȚIE DIRECTĂ LA CAMERĂ. — NULITATE. — ART. 198 ȘI 203 PR. PENALĂ. — CASARE FĂRĂ TRIMITERE.

Opoziția la camera de punere sub acuzare nefiind în realitate decât un apel care are de scop de a provoca această instanță să cerceteze din nou cauza asupra căreia s'a pronunțat judele de instrucțiune, urmează că, în lipsa unei dispozițiuni în ce privește forma cum are a se face o asemenea opozițiune, se vor observă regulile prescrise de art. 198 și 203 pr. penală, în ce privește apelul în general.

Prin urmare, când opoziția nu a fost făcută prin declarare la grefa judecătorului de instrucțiune, ci deadreptul la camera de acuzare, ea nu are a se consideră ca validă, și în acest caz, dacă o nouă opozițiune nu mai e în termen, ordonanța judecătorului de instrucțiune rămâne definitivă și decizia camerei are a fi casată fără trimitere.

No. 91. — Casat, fără trimitere, după divergență, în urma recursului făcut de Mihail Anania, procesul-verbal

cu No. 874 din 1908, al camerei de punere sub acuzare de pe lângă Curtea de apel din Iași.

S'au ascultat: d-nii avocați N. Mitescu, P. P. Poni și Constantiniu, în dezvoltarea motivelor I și III de casare, rămase în divergență; d-l procuror St. Stătescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 137 și 198 pr. penală.

«Camera de punere sub acuzare, fiind o jurisdicțiune ce are a se pronunță în al doilea grad asupra ordonanțelor judeului-instructor, opozițiunile ce se fac de procurorul tribunalului împotriva ordonanțelor judecătorului de instrucțiune, urmează a fi făcute după formele prevăzute de art. 198 proc. penală, adică declarate la grefa instrucțiunii. În specie, procurorul tribunalului Bacău, adresându-se cu opoziție împotriva ordonanței judeului instructor al tribunalului Bacău, care dispusese lăsarea în libertate a prevenitului M. Anania, prin telegrama adresată direct președintelui Camerei de punere sub acuzare, opoziția sa eră neadmisibilă și camera nu putea intra în cercetarea ei decât violând mai sus menționatele texte de lege, răpindu-se inculpatului dreptul de apărare, de oarece nefiindu-i comunicată, nu a putut ști că s'a făcut apel contra lăsării lui în libertate, și nu a putut prezenta memoriu la camera de punere sub acuzare.

Având în vedere că se constată că procurorul tribunalului Bacău, a făcut opoziție deadreptul la camera de punere sub acuzare contra ordonanței judecătorului de instrucțiune a acelui tribunal din 13 Decembrie 1908, prin care s'a dispus lăsarea în libertate a recurentului M. Anania, inculpat pentru delictul de mituire; că camera, examinând împrejurările cauzei, a admis opoziția procurorului dispunând arestarea recurentului;

Considerând că este a se ști dacă e validă opoziția îndreptată direct la camera de punere sub acuzare, iar nu la grefa judecătorului de instrucțiune;

Considerând că dacă art. 137 pr. penală, declară că opoziția are a se face către camera de acuzare, aceasta nu înseamnă decât că camera de acuzare ca o a doua

instanță are competența a se pronunța asupra ordonanțelor judecătorilor de instrucție contra cărora s'a făcut opoziție;

Că dar nefiind arătată forma în care are a se face opoziție, urmează a rezolvi această chestiune ținând seamă de natura și efectele opoziției;

Considerând că opoziția la camera de acuzare în contra unei ordonanțe a judecătorului de instrucție e în realitate un apel care are de scop de a provoca camera de acuzare să cerceteze din nou cauza asupra căreia s'a pronunțat judecătorul de instrucție; că, în lipsa unei dispozițiuni în ce privește forma în care are a se face opoziția, au a fi observate regulile prescise de art. 198 și 203 pr. penală, pentru facerea apelului în general;

Că precum apelul contra sentințelor în materie corecțională are a se declara și depune la greșa tribunalului, asemenea și opoziția contra unei ordonanțe a judecătorului de instrucție are a fi declarată și depusă la grafa judecătorului de instrucție;

Că această soluție se impune prin considerațiile că opoziția, ca apel, trebuie să fie consată în mod autentic de către funcționarul competent care e numai greșierul; că greșa este depozitara tuturor actelor judecătorești și că la greșa numai se poate vedea și cerceta dacă s'a făcut opoziție sau apel;

Că dacă opoziția s'ar putea forma și deadreptul la camera de acuzare, partea interesată, în cele mai multe cazuri inculpatul, nu ar avea cunoștința ca să-și prezinte afacerea;

Că regula generală, în materie penală, e declararea la greșa nu numai a apelului, respectiv opoziției, ci și a recursului, fie în contra deciziilor curților de apel și tribunalelor în materie corecțională, fie contra deciziilor Curților cu jurați, fie contra deciziilor camerei de punere sub-acuzare (art. 325, 396 și 417 pr. penală); că dar totdeauna apelul sau recursul se face la greșa instanței a cărei decizie se atacă cu apel sau recurs;

Considerând că, în specie, opoziția nefiind făcută prin declarare la greșa judecătorului de instrucție, ci deadreptul la camera de punere sub acuzare, ea nu are a se considera ca validă, și întrucât Ministerul public nu mai este în termen a face opoziție, prin aceasta ordonanța judecătorului de instrucție rămâne definitivă, iar decizia camerei de punere sub acuzare are a fi casată fără trimitere din acest puact de vedere și fără a se mai discuta motivul al III-lea de casare.

Pentru aceste motive, casează fără trimitere.

BIBLIOGRAFIE

Legea asupra taxelor de timbru și înregistrare, promulgată la 24 Februarie 1900, pusă în lucrare la 1 Martie 1900, cu modificările introduse prin legile ulterioare, adnotată și comentată de d-l **Corneliu Botez**, președinte al secțiunii II, trib. Covurlui. — Editura Socec & Co. — București, 1908.
— Prețul volumului legat flexibil, Lei 5.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA III

Audiența dela 19 Februarie 1909

Președinta d-lui N. Budișteanu, președinte

Adela și Elena Georgescu și alții cu C. F. Robescu și alții
(Afacerea testamentului Niță Stere)

INSCRIȚIUNE ÎN FALȘ. — DESEMNAREA AUTORULUI. — DACĂ INSTANȚA ÎNAINTEA CĂREIA SE PRODUCÉ INSCRIȚIUNEA POATE CERCETA ȘI STATUA ASUPRA FALȘULUI.

TESTAMENT.—PROCES-VERBAL DE AUTENTIFICARE.—SEMNAREA TESTATORULUI ÎN FAȚA JUDELUI ANTERIOR ZILEI ÎN CARE S'A DRESAT PROCESUL-VERBAL DE AUTENTIFICARE. — DACĂ POATE ANULA TESTAMENTUL.

TESTAMENT. — NESEMNAREA REDACTORULUI. — DACĂ POATE ATRAGE ANULAREA TESTAMENTULUI.

TESTAMENT. — LIPSA RAPORTULUI JUDECĂTORULUI CARE A INSTRUMENTAT LA LUAREA CONSIMȚĂMÂNTULUI. — DACĂ POATE ATRAGE ANULAREA AUTENTIFICĂRII.— ART. 862 CODUL CIVIL.

CONCUBINAJ.—DACĂ POATE CONSTITUI UN MIJLOC DE CAPTAȚIUNE. — LIPSA MACHINAȚIUNILOR FRAUDULOASE.

TESTAMENT.—LEZAREA INTERESULUI RUDELOR.—DACĂ POATE CONSTITUI O PREZUMȚIE DE CAPTAȚIUNE.

1° Instanța civilă înaintea căreia se produce inscripțiunea în falș are, chiar când se desemnă autorul falșului și este în viață, facultatea de a suspenda sau nu judecata și prin urmare de a trimite sau reține, după împrejurări, cercetarea falșului incidental.

Astfel, când în condițiunile în cari s'a făcut inscripțiunea în falș, nu este vorba de o urmărire penală a autorului desemnat, ci mai mult de o constatare a falșității mențiunei din procesul-verbal de autentificare, cererea de suspendarea procesului și trimiterea pe cale penală a falșului trebuie a fi respinsă, rămânând ca instanța înaintea căreia s'a produs înscrierea în falș să cerceteze și să statueze asupra falșului.

2° Faptul că procesul-verbal de autentificarea unui testament s'a dresat cu o zi în urma zilei în care testamentul a fost subscris de testator în fața judecătorului, nu poate da actului caracterul de falș și nici puțința de a se întemeia o cerere de nulitate pe acest motiv, de oarece, potrivit dispozițiunilor din legiurile noastre, este suficient pentru validitatea autentificării, ca consimțământul să se dea și semnarea să se facă în fața judecătorului îndreptățit.

3° Nepăzirea măsurii prevăzută de art. 9 din legea autentificării actelor, ca redactorul actului să fie iscălit în act, nefiind supusă nici unei sancțiuni, nu poate atrage anularea unui testament al cărui redactor nu și-a semnat numele.

4° Lipsa raportului prevăzut de art. 862 codul civil, care trebuie făcut de judecătorul ce a instrumentat la luarea consimțământului unui testator, în urma legii autentificării din 1886, care prevede că autentificarea să se facă de un singur judecător, nu mai poate cu nimic vicia forma autentificării unui testament.

5° Concubinajul nu poate constitui un mijloc de captațiune, care să vicieze consimțământul, dacă nu e coroborat cu vre o manoperă sau machinație frauduloasă.

6° Interesul celor avantajați prin testament, nu poate constitui o prezumțiune de captațiune, căci atunci orce testament ar trebui să fie declarat ca rezultatul unei captațiuni, din moment ce ar conține liberalități contrarii interesului rudelor.

No. 68. — Adela și Elena Georgescu, Maria Gângaciu, C. Vasiliu și Societatea pentru Învățătura poporului român, de o parte, și C. F. Robescu și alții, de altă parte, au făcut apel în contra sentinței tribunalului Ilfov, secția IV, cu No. 172 din 1908.

S'au ascultat : d-nii avocați G. Angelescu, N. Titulescu și N. Ionescu-Flămânda, pentru apelantele Adela Georgescu, Elena Georgescu și Maria Gângaciu ; d-nii avocați Em. Antonescu și D. N. Davidescu, din partea apelantului C. Vasiliu ; d-nii avocați C. Nacu și Jean Th. Florescu, pentru Elisabeta Stănescu ; d-l avocat G. Bădescu, pentru Societatea pentru învățătura poporului român ; d-nii avocați M. Antonescu și B. Stef.-Delavrancea, din partea apelanților Apostol Cristea și C. F. Robescu.

Curtea,

Având în vedere apelurile făcute de Adela Georgescu, Elena Georgescu, Maria M. Gângaciu, cu autorizația soțului ei M. Gângaciu, C. Vasiliu, Elisabeta Stănescu fostă Manea Iordache și societatea pentru învățătura poporului Român, contra sentinței No. 172 din 1908 a tribunalului Ilfov secția IV, prin care li s'a respins în lipsă acțiunile d-lor, lui C. F. Robescu și Al. Petrovici, legatari universali ai defunctului Niță Stere și contra lui Apostol Hristea și Elisabeta Stănescu prin căsătorie Manea Iordache, și cererea de intervenție făcută de C. Vasiliu contra legatarilor universali precum și ca prematură cererea făcută de Elisabeta Stănescu prin căsătorie Manea Iordache și societatea pentru învățătura poporului român ;

Având în vedere acțiunea făcută pentru anularea testamentului lui Niță Stere din 11 Noembrie 1904, autentificat de tribunalul Ilfov sub No. 9591 contra legatarilor universali C. F. Robescu și Al. Petrovici cât și aceea contra celorlalți legatari și acțiunea suplimentară prin petițiunea înregistrată la No. 43103 din 1905 ;

Având în vedere că prin aceste acțiuni tind la nulitatea testamentului pentru motive de formă și anume : 1) călcarea dispozițiilor art. 10 comb. cu 16 din legea autentificărilor, pentru că Niță Stere nu ar fi semnat în prezența judecătorului exemplarul testamentului în ziua de 11 Noembrie precum se află consemnat în procesul-verbal de autentificare ; 2) călcarea art. 9 din legea autentificărilor, întrucât Al. Petrovici, intimat, care a fost redactorul testamentului nu a semnat testamentul ; 3) că cerințele din art. 862, cari prescriu facerea unui raport către tribunal cu arătarea formelor petrecute la autentificarea

la domiciliu nu s'au îndeplinit de judecătorul Negulescu, delegat cu autentificarea testamentului, precum și ca motive de fond, lipsa de consimțământ valabil, de oarece Niță Stere la autentificarea testamentului eră rău bolnav de uremie și eră inconștient de ce face, astfel că nu a putut da un consimțământ valabil, consimțământul fiindu-i smuls prin captațiune și sugestiune și prin înlăturarea în mod sistematic a rudelor de sânge în tot timpul boalei.

Asupra viciurilor de formă ale testamentului :

Cu privire la motivul de nulitate tras din călcarea art. 10 și 16 al legii autentificărilor, când se susține că testamentul a fost semnat la 10 Noembrie de testator, deși se indică în procesul-verbal de autentificare ziua de 11 Noembrie ;

Având în vedere că apelanții C. Vasiliu, Adela și Elena Georgescu s'au înscris în falș contra procesului-verbal de autentificare al testamentului lui Niță Stere, încheiat în ziua de 11 Noembrie 1904, declarând ca falșă mențiunea că exemplarul depus la tribunal s'a scris în aceea zi de către testator în prezența judecătorului, arătând ca autor al falșului pe G. Rădulescu, ajutor de grefă, care a însoțit pe judecător și contrasemnat procesul-verbal și cerând suspendarea judecării procesului în civil până la statuarea în penal asupra falșului ;

Având în vedere că această inscripțiune în falș nu se face decât de trei din cei patru apelanți reclamânți din acțiune, că ea se face cu restricțiuni, neînțelegând a atribui făptuitorului vreo intențiune doloasă, ci un falș lipsit de orce caracter penal ; că arată că făptuitor nu pe judecătorul delegat cu autentificarea care face procesul-verbal (actul defăimat), ci pe greșier care după lege nu este chemat decât a contrasemna actul sau cel mult a-l scrie după dictarea judecătorului ; că el poartă asupra unui punct care a făcut obiectul capătului celui mai important din acțiune, dejă dedus judecăței și judecat de prima instanță care a respins acțiunea, iar ce este mai mult fără ca să susțină acțiunea d-lor fiind dată de tribunal sentința în lipsă ;

Având în vedere că, în aceste împrejurări, Curtea ar putea găsi suficiente temeiuri pentru a-l înlătura ca lipsit de sinceritatea și utilitatea ce o asemenea măsură reclamă, când este în cestiune suspendarea judecăței până la facerea altor cercetări ;

Având în vedere că instanța civilă înaintea căreia se produce inscripțiunea în falș are, chiar când se deseamnă autorul și este în viață, potrivit art. 170 procedura civilă, facultatea de a suspenda sau nu judecata și prin urmare trimite sau reține, după împrejurări, cercetarea falșului incidental ;

Considerând că dacă în general instanța civilă, are o asemenea facultate, de a nu suspenda judecata și de a cerceta și statua ea asupra falșului, soluția aceasta se impune și mai mult în speță, unde modalitățile inscripțiunii în falș sunt de o așa natură încât exclude orice

idee criminală și prin urmare și nevoia unei cercetări în penal;

Că modalitățile inscripțiunii în falș făcută de C. Vasiliu și de Adela și Elena Georgescu sunt de o saemenea natură, se vede foarte ușor din faptul că s'au mărginit în arătarea ca autor al falșului, deși eră vorba de un falș intelectual, numai la grefier, excluzând pe judecător care instrumentase, și nu numai atât, dar și în privința grefierului au căutat să-i ridice caracterul delictuos, pentru că prin apărătorii lor au declarat înaintea Curții că nu înțeleg ca să fie condamnat cineva;

Că nu se poate trage nici un argument în favoarea tezei apelanților citați, de a se suspenda judecata în civil, din dispozițiile art. 181 pr. civilă, pentru că acest articol se ocupă de cazul când s'ar inveda ră indicii de culpabilitate asupra autorului sau complicei falșului și ar fi nevoie de o judecată penală, iar nu cum este în speță unde nu este vorba de nici o vină penală, cum s'a arătat mai sus;

Considerând că nefiind vorba în condițiunile în cari s'a făcut inscripțiunea în falș, de o urmărire penală a autorului desemnat, ci mai mult de o constatare a falșității mențiunei din procesul-verbal de autentificare, cererea de suspendarea procesului și trimiterea pe cale penală a falșului trebuie a fi respinsă, rămânând ca Curtea să cerceteze și să statueze ea asupra falșului;

Având în vedere că reținându-se astfel cercetarea falșului și punându-li-se în vedere celor ce au defăimat procesul-verbal al judecătorului din 11 Noembrie 1904, de a prezenta mijloacele și temeiurile pe care-și sprijină cererea lor, s'au mărginit după cum se vede din procesul-verbal al ședinței din 25 Februarie 1909, a invoca numai depoziția fostului judecător D. Negulescu, depoziție luată înaintea Curței în ziua de 23 Februarie 1909;

Având în vedere că deși fostul judecător înaintea Curței a declarat că exemplarul testamentului depus la tribunal s'a scris în ziua de 10 Noembrie, cum se prevede în procesul-verbal defăimat, această declarațiune nu poate fi de natură a dărâma constatarea din procesul-verbal de autentificare, mai întâiu pentru că după 4 ani și ceva dela instrumentare, a putut să nu reție în mod exact faptul, și al doilea pentru că grefierul Rădulescu care l'a însoțit și a scris procesul-verbal, fiind cercetat și el la tribunal cu mult mai înainte îl contrazice, și depune în sensul constatărei din act;

Că nu se poate pune nici un temei pe depoziția fostului judecător este că, independent de arătarea contrarie a grefierului, există și un act, chiar al aceluși fost judecător, care confirmă în mod evident că mențiunea din procesul-verbal dela 11 Noembrie este cea adevărată și acest act este procesul-verbal dela 10 Noembrie 1904, când a fost tot el pentru prima oară să instrumenteze și când printre operațiile ce le-a făcut la localitate în privința aceluiaș testament și de care s'a făcut mențiune

prin acel proces-verbal nu se vorbește și de subscrierea testamentului în acea zi;

Că nefăcându-se de către judecător nici o mențiune în procesul-verbal dela 10 Noembrie, că s'a scris atunci testamentul în prezența sa, prezumpțiunea este — mai cu seamă că acest proces-verbal nu a fost atacat — că nu a avut loc în acea zi subscrierea, ci tot în ziua de 11 Noembrie cum s'a constatat prin procesul-verbal defăimat, și prezumpțiunea aceasta trasă din două acte ale judecătorului, prezintă mai multă încredere decât mărturisirea lui ulterioară după 4 ani și ceva și formează astfel convingerea deplină că nu poate fi vorba de vreun falș în mențiunea coprinsă în actul defăimat;

Considerând dar că atât din depoziția precisă a grefierului, cât și din procesul-verbal al judecătorului din 10 Noembrie 1909, stabilindu-se în mod neîndoios adevărul celor coprinse în procesul-verbal cu data de 11 Noembrie 1904, inscripțiunea în falș trebuie a fi respinsă *de plano*, fără nevoie de o cercetare mai departe, și prin consecință a considera actul defăimat ca bun și procede la examinarea și a celorlalte motive de apel;

Având în vedere că, chiar dacă ar fi exact în fapt că testamentul s'a scris de Niță Stere în ziua de 10 Noembrie, iar nu în ziua de 11 Noembrie, încă această împrejurare nu poate da actului caracterul de falș și nici întemeia o cerere de nulitate pe acest motiv, pentru că și atunci a fost iscălit testamentul tot în prezența aceluiaș judecător valabil delegat, și aceasta, conform legii noastre, este suficient pentru validitatea autentificării, căci ceea ce legiuitorul cere este ca consimțământul să se dea și iscălitura să se facă în fața judecătorului îndreptățit, formalitate care s'a adus la îndeplinire la testamentul lui Niță Stere;

Având în vedere că, nepăzirea măsurii prevăzută de art. 9 din legea autentificării actelor, ca redactorul actului să fie iscălit în act, nu este supusă nici unei sancțiuni; că altele sunt formele imperios cerute și prevăzute sub pedeapsă de nulitate; căci nici n'ar fi utilă, de altminterlea, întrucât Niță Stere știa citi și scrie, și garanția pentru care legea a prescriș figurarea la autentificare și a redactorului actului nu avea ce căuta; că, de altminterlea, aceasta este confirmat de o jurisprudență constantă a instanțelor noastre;

Având în vedere că, întrucât complexul de forme prevăzute de art. 861—863 codul civil la testament, au făcut obiectul principal al formelor autentificării, generalizându-se la toate actele prin legea autentificării actelor; că autenticitatea nu se mai dă decât de un singur judecător; că acela care instrumentează cu delegație la domiciliu, aduce la îndeplinire desăvârșită instrumentarea complexului de forme de autentificări, și ca atare nu mai poate avea nici o rațiune, nici o utilitate raportul prescriș de art. 862 codul civil, care se obișnuia, fiind necesar înainte de legea asupra autentificării din 1886;

că, ca atare, lipsa acestui raport nu poate cu nimic vicia forma autentificării testamentului lui Niță Stere, fiind de altminterlea, admis că prin noua lege, cu art. 33 al. ei, s'a desființat prescripțiunile art. 861 și 163 codul civil.

Asupra mijloacelor de fond:

Considerând că dispozițiunile testamentare sunt susceptibile de a fi anulate, ordecâteori nu sunt expresiunea unei voințe libere și luminate din partea testatorului;

Considerând că captațiunea și sugestiunea nu pot atrage nulitatea unui testament, decât atunci numai când ele au fost însoțite de manopere frauduloase, cari au determinat pe testator de a dispune în persoana aceuia care le-a întrebuițat, că captațiunea fiind o întrebuițare de mijloace cari tind să inducă în eroare pe cel ce voiește să testeze prin faptul cuivă de a câștiga bunăvoința unei persoane prin demonstrațiuni de amicitie, prin îngrijiri asidue și de a obține prin aceste mijloace liberalități determinate de afecțiunea ce a parvenit să inspire, nu este suficient pentru a constitui un viciu al consimțământului acelei persoane, chiar dacă acele mijloace n'au fost puse în acțiune decât numai și pentru obținerea liberalităților; că, atât doctrina cât și jurisprudența stabilesc că numai atunci captațiunea viciază consimțământul, când este întovărășită de fraudă, de manopere frauduloase;

Considerând că, din ancheta numeroșilor martori audiați la tribunal, nu s'a putut stabili nici vre-o izolare a lui Niță Stere, căci oricine îl putea vizita, nici vre-o influență supărătoare și defăimătoare din partea legatarilor cari frecventau obișnuit pe N. Stere, cu privire la ru-dele reclamante azi;

Considerând că faptul concubinajului ipotetic al lui Niță Stere cu legatara Elisabeta, după cum s'a articulat, încă prin sine însăși nu este un mijloc de captațiune, care să viciaze consimțământul, necoroborat fiind de vre-o manoperă sau machinație frauduloasă, care nu se stabilește cu nimic, traiul îndelungat împreună explicând cu suficiență posibilitatea unei afecțiuni sincere din partea testatorului, și prin urmare a liberalităților pe cari le-a dispus prin actul său de ultimă voință;

Având în vedere că, dacă Niță Stere suferea de uremie și că această maladie poate prezenta fenomene de leziuni cerebrale, această perioadă a maladii nu se dovedește a se fi manifestat la decedatul Niță Stere, precum nu reese nici din arătările medicilor, nici din descrierea purtării sale cu ocaziunea autentificării testamentului, fie după arătarea judecătorului, fie a grefierului și a răspunsurilor dela întrebările făcute de judecător, ca atare deducția din boală a slăbirei intelectului său pentru a primi cu facilități povețele interesate ale anturagiului său de a-l înduplică la liberalitățile făcute prin testament, nu este întemeiată. Intr'adevăr, în ambele zile, el vorbește cu judecătorul, se scoală, deși cu ajutorul altuia, și se așează la masă, situațiuni cari exclud ideia unei crize nervoase uremice;

Având în vedere că interesul celor avantați prin testament nu poate constitui o presumpțiune de captațiune, căci atunci orice testament ar trebui să fie declarat ca rezultatul unei captațiuni, din moment ce ar conține liberalități contrarii interesului rudelor; că examinând seria depozițiilor testamentare ale lui Niță Stere, se vede că nu a fost nici sugestiune, nici captațiune; că Niță Stere nu a legat toată averea legatarilor intimați, ci a făcut numeroase legate de valori însemnate, ce absorb cea mai mare parte a aversei; că nu se poate susține inconștiența sa, și că, din contra, avea deplină luciditate de spirit, se vede de asemenea din varietatea de dispozițiuni, cari corespund atât părții sentimentale a omului, cât și a ideilor sale religioase, de oarece în testament se văd legate la persoane cu cari a trăit ani îndelungați, la instituții de binefaceri și refacerea bisericii Spirea-Nouă, legate cari poate tocmai l-au condus la alegerea lor, unul ca om cu destulă pricepere, fiindu-i cunoscut de ani îndelungați, iar celalt un om cu situațiune marcantă și persoană cunoscută în administrațiunea orașului;

Considerând că dovada machinațiunilor întrebuițate pentru a captă voința defunctului ca să testeze, precum a făcut Niță Stere, care este motivul de fond pentru anularea testamentului său, nefiind întemeiată, cată a fi respinsă;

Că Societatea pentru învățătura poporului român nu justifică punerea în posesie a legatarilor universalii și prin urmare cererea sa fiind prematură, bine a fost respinsă de tribunal, și deci apelul nefiind întemeiat, urmează a se respinge;

Având în vedere că apelanta Elisabeta Stănescu, recunoscând în instanță că legatarii universalii nu sunt trimiși încă în posesiune, astfel că tribunalul bine a respins ca prematură cererea de liberarea legatului său, a declarat că-și retrage apelul; că dar Curtea urmează a lua act de declarațiunea numitei apelante.

Pentru aceste motive, în majoritate, respinge.

Semnați: N. Budișteanu, C. Sărățeanu, St. Mladoveanu,
D. Florescu.

Opiniune

Având în vedere că apelanții C. Vasiliu, Adela și Elena Georgescu, s'au înscris în falș în contra procesului-verbal de autentificare al testamentului lui Niță Stere, încheiat de judecătorul D. Negulescu în ziua de 11 Noembrie 1904, declarând ca neadevărată arătarea că exemplarul depus la tribunal s'a subscris de către testator în prezența judecătorului și arătând ca autor al falșului pe ajutorul de grefă G. Rădulescu, care a însoțit pe judecător la domiciliul testatorului și contrasemnat procesul-verbal de autentificare;

Având în vedere că pentru dovedirea acestui falș, C. Vasiliu, Adela și Elena Georgescu au cerut suspendarea judecăței în civil până la statuarea în penal asupra falșului;

Având în vedere că potrivit art. 170, pr. civ. suspendarea judecăței este facultativă, judecătorii în civil putând proceda singuri la cercetarea falșului incidental;

Având în vedere că deși ajutorul de grefă G. Rădulescu, ascultat ca martor la tribunal a confirmat arătarea din procesul-verbal dela 11 Noembrie 1904, cum că exemplarul destinat a rămâne la tribunal a fost semnat de testatorul Niță Stere în prezența judecătorului, totuși această depunere este desmințită de însuși judecătorul D. Negulescu, ascultat ca martor de Curte, care a arătat că iscălirea testamentului de către Niță Stere, s'a făcut în ziua de 10 Noembrie 1904, când fusese delegat pentru întâia oară spre a-i autentifica testamentul;

Având în vedere că chiar procesul-verbal din 10 Noembrie 1904, ar lăsa să se vadă că formalitățile cerute de codul civil pentru testamentele autentice precum și cele din legea pentru autentificarea actelor ar fi fost îndeplinite în ziua de 10 Noembrie 1904, căci judecătorul prin acest proces-verbal menționează că «a încuviințat autentificarea testamentului și liberarea lui în primirea d-lui C. F. Robescu»;

Că față cu contrazicerea ce pare a rezulta între procesele-verbale dela 10 și 11 Noembrie 1904, și față cu depozițiunile absolut deosebite ale martorilor Negulescu și Rădulescu, data semnării testamentului rămâne nehotărâtă, astfel că pentru determinarea ei, o cercetare de către Curte se impune.

Pentru aceste motive, subsemnatul sunt de părere de a se face de Curte cercetări prin noi dovezi dacă semnătura lui Niță Stere după exemplarul testamentului rămas la tribunalul notariat s'a făcut în ziua de 11 Noembrie 1904, sau înainte.

Semnat, N. Procopescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI OLT

Audiența dela 18 Septembrie 1908

Președința d-lui S. Stănescu, jude-instructor

LEGEA PROPRIETARILOR. — CAUZELE CARI SE JUDECĂ DUPĂ ACEASTĂ LEGE. — ART. 2 URM. LEGEA PROPRIETARILOR.

CERERE RECONVENȚIONALĂ FĂCUTĂ DE LOCATAR SAU ARENDAȘ CONTRA PROPRIETARULUI. — INADMISSIBILITATEA ACESTEI CERERI.

1° După art. 2 și urm. din legea proprietarilor, toate afacerile izvorite din contractele de închiriere sau arendare, se judecă conform acestei legi.

2° Legea asupra drepturilor proprietarilor, fiind înființată numai în interesul exclusiv al acestor din urmă, chiriașul sau arendașul chemat în judecată conform acestei legi, nu poate introduce contra proprietarului o cerere reconvențională, asemenea acțiune neputând fi exercitată decât pe calea ordinară a dreptului comun.

Tribunalul,

Având în vedere că reclamanta, prin acțiunea introdusă, se plânge contra arendașului său pentru nerespectarea condițiilor din contractul de arendare prevăzute la art. 7 ale zisului contract; că contra acestor stipulațiuni i-a defrișat pădurea, cauzând pagube în sumă de 6000 lei;

Având în vedere art. 7 din contract, prin care se pune obligația arendașului de a păzi și îngriji pădurea aflătoare pe moșie;

Având în vedere că, după dispozițiile art. 2 și urm. din legea proprietarilor, se judecă conform acestei legi toate afacerile izvorâte din contractul de închiriere sau arendare;

Că, în speță, cererea reclamantei fiind întemeiată pe un contract de arendă are a se judeca după legea proprietarilor;

Având în vedere și cererea reconvențională a pârâtului prin care cere daune dela proprietar;

Considerând că legea asupra drepturilor proprietarilor a fost creată numai în interesul exclusiv al acestora; prin urmare, arendașii, oricare ar fi pretențiile lor, nu se pot prevala de dispozițiile excepționale ale acestei legi, ci trebuie să recurgă la dreptul comun;

Că, în fața acestora, cererea reconvențională urmează a fi respinsă.

Pentru aceste motive, respinge cererea, etc.

Semnați: S. Stănescu, P. Paveleanu.

Audiența dela 28 Octombrie 1908

Președința d-lui Gh. Cocea, judecător de ședință

LEGEA PROPRIETARILOR. — ACȚIUNI LA CARI ARE DREPTUL PROPRIETARUL. — ART. 1 ȘI 20 DIN ACEASTĂ LEGE.

LEGEA PROPRIETARILOR. — CAZURI DE JUDECATĂ PE CALE ORDINARĂ. — ENUMĂRARE LIMITATIVĂ.

1° După legea proprietarilor, proprietarul are drept la două feluri de acțiuni: 1° acțiunea prevăzută de art. 1, după care el se judecă cu un singur judecător, în mod sumar, și în care nu există dreptul de opoziție, ci numai dreptul de apel în termen de trei zile; 2° acțiunea prevăzută de art. 20 din această lege, după care el se judecă pe calea ordinară, cu doi judecători (la tribunal), tot în baza legii proprietarilor, tot fără opoziție și cu drept de apel, însă de astă dată în termen de 15 zile sau de o lună dela pronunțare.

2° Cazurile în cari proprietarul se poate judeca conform art. 20 urm. al acestei legi, pe cale ordinară, fiind enumerate în mod limitativ, sunt următoarele: 1° când proprietarul cere plata chiriei; 2° când el cere evacuarea imobilului; 3° când cere despăgubiri pentru degradări sau reparații; și, în fine, 4° când este vorba de realizarea unui alt drept care rezultă din contract; iar pentru celelalte ca-

zuri prevăzute de codul civil, în care nu este permis proprietarului de a se judecă în baza acestei legi excepționale, îi este rezervată prin art. 25 urm. calea ordinară sau a dreptului comun, care nu trebuie confundată cu calea ordinară prevăzută de art. 20 al legii proprietarilor.

Având în vedere că, după legea asupra drepturilor proprietarilor, proprietarul are dreptul la două feluri de acțiuni: 1° acțiunea prevăzută de art. 1, după care se va judeca în camera de consiliu, cu un singur judecător, în mod sumar, și în care nu există drept de opoziție, ci numai drept de apel în termen de trei zile; 2° acțiunea prevăzută de art. 20, după care se va judeca pe calea ordinară, cu doi judecători (la tribunal), dar tot în baza legii asupra drepturilor proprietarilor; iar hotărârea se va da fără drept de opoziție, numai cu drept de apel în termen de 15 zile, conform art. 21 din citata lege;

Având în vedere însă că, cazurile în cari proprietarul se poate judeca conform art. 20 legea asupra drepturilor proprietarilor, tot în baza acestei legi, dar pe cale ordinară, sunt enumerate de această lege în mod limitativ și sunt următoarele: 1° când proprietarul cere plata chiriei (cum e cazul în specie); 2° când cere evacuarea imobilului; 3° când cere despăgubiri pentru degradațiuni sau pentru reparațiuni; și, în fine, 4° când e vorba de realizarea unui drept care rezultă din contract; iar pentru celelalte cazuri prevăzute de codul civil, în care nu este permis proprietarului a se judeca în baza legii asupra drepturilor proprietarilor, îi este rezervată prin art. 25 din menționata lege, calea ordinară, calea dreptului comun, care nu trebuie a se confunda cu calea ordinară din art. 20;

Având în vedere că, după dispozițiunile art. 21 din legea asupra drepturilor proprietarilor, în cazul prevăzut art. 20 al acestei legi, judecata se va cerceta de urgență și hotărârea va fi fără opoziție, iar apelul va fi pentru cărțile de judecată de 15 zile, iar pentru sentințele tribunalului de o lună, socotit din ziua pronunțării; că, prin consecință, proprietarul, când se judecă în baza legii asupra drepturilor proprietarilor, sau că ia calea sumară, sau că ia calea ordinară, cum s'a luat în specie de intimat, care, deși se putea judeca după legea proprietarilor, totuși s'a judecat după dreptul comun, hotărârea obținută va fi fără drept de opoziție, dar cu drept de apel, legea asupra drepturilor proprietarilor prescrie că chiar atunci când proprietarul reclamă drepturile sale pe cale ordinară, dreptul de apel este redus pentru cărțile de judecată la 15 zile din ziua pronunțării, și hotărârea tribunalului se dă fără drept de opoziție, cum e în specie;

Având în vedere că, față cu cele expuse mai sus, opoziția este inadmisibilă și trebuie a se respinge.

Pentru aceste motive, respinge, etc.

Semnat, Gh. Cocea.

Audiența dela 11 Decembrie 1908

Președința d-lui Gh. Cocea, judecător de ședință

LEGEA PROPRIETARILOR. — LEGE EXCEPȚIONALĂ. — ARENDAȘ SAU CHIRIAȘ. — EXPULZARE NEDREAPTĂ. — DACĂ POT UZA DE ACEASTĂ LEGE.

ACȚIUNE ÎN DAUNE. — CONTESTAȚIUNE. — PARTE CARE LE POATE EXERCITA.

LEGEA PROPRIETARILOR. — CONTESTAȚIUNE. — JUDECARE DUPĂ DREPTUL COMUN.

LEGEA PROPRIETARILOR. — CONTESTAȚIUNE. — HOTĂRÎRI. — DACĂ SUNT SUPUSE APELULUI.

1° Legea asupra drepturilor proprietarilor, fiind o lege excepțională, este de strictă interpretare, creată numai în favoarea proprietarilor de imobile, și numai pentru drepturile cari izvorăsc din contractele verbale sau scrise de arendare sau închiriere; de unde rezultă că arendașul sau chiriașul nu poate beneficia de această lege, el putând numai să facă apel la instanța superioară contra hotărârei date, sau contestație la executare, la aceeași instanță, sau în fine, să reclame pe cale principală daunele suferite de dânsul din cauza unei expulzări nedrepte.

2° Contestația sau acțiunea în daune nu poate fi exercitată decât de partea care n'a făcut apel sau recurs contra hotărârei date.

3° Contestațiile făcute contra hătărârilor date pe baza legii drepturilor proprietarilor, se judecă după regulile dreptului comun relative la contestațiunile făcute la executarea silită a hotărârilor, însă în termen cel mult de opt zile, cu urgență și precădere asupra celorlalte procese.

4° Hotărârile date asupra contestațiilor făcute în baza art. 13 al legii asupra drepturilor proprietarilor, nu sunt supuse apelului, întrucât legea nu fixează în această privință nici un termen, și întrucât această soluție rezultă chiar din expunerea de motive a legii proprietarilor.

Tribunalul,

Asupra incidentului indicat de ritimat că apelul este inadmisibil;

Având în vedere apelul făcut de preotul I. Prădăteanu din comuna Sâmburești, prin petiția înregistrată la No. 22975 din 1906, contra cărții de judecată No. 1415 din 18 Noembrie 1908, pronunțată de judecătoria ocolului Oltu, prin care i s'a respins ca tardivă contestația ce a făcut contra executării ordonanței dată de judecătoria de ocol, pe baza legii asupra drepturilor proprietarilor;

Având în vedere lucrările din dosar și cele susținute de ambele părți prin apărătorii lor;

Având în vedere că legea asupra drepturilor proprietarilor este o lege excepțională și deci de strictă interpretare, făcută numai în favoarea proprietarilor de imobile și numai pentru drepturile care isvoresc din contractele verbale sau scrise de arendare sau închiriere; că chiriașul sau arendașul nu poate beneficia de această lege, însă poate să atace cu apel hotărârea dată în baza ei, sau să facă contestație la executare, ori să reclame pe cale principală pentru daune în caz de expluzare; deci prin legea asupra drepturilor proprietarilor se prevede două căi deosebite pentru reformarea hotărârilor date în baza ei, una aceea a apelului la instanța superioară și alta aceea a contestației la aceeași instanță edictând prin art. 12 alin. ult. că numai dacă nu s'a atacat hotărârea dată cu apel sau recurs, va putea partea, care s'ar

crede nedreptătită prin acea hotărâre să facă contestație sau acțiune directă în daune;

Având în vedere, apoi, că prin art. 13 din legea asupra drepturilor proprietarilor se prevede modul cum se judecă contestațiunea făcută contra hotărârilor date pe baza ei, dispunând că ea se va judeca după regulile fixate pentru contestațiile făcute la executarea silită a hotărârilor, adică: după dreptul comun, însă în termen cel mult de 8 zile, cu urgență și cu precădere, asupra celorlalte procese; deci se vizează o singură judecată și o singură instanță, fiind imposibil ca în termen de 8 zile contestația să parcurgă două instanțe de fond; iar dacă am admite și a doua instanță, ar trebui ca legea să limiteze timpul în care apelul trebuie să fie făcut și judecat; căci ar fi inadmisibil că pentru a doua instanță să nu fie nici o limită, când pentru prima instanță se fixează un termen atât de scurt;

Având în vedere că, în afară de aceasta, dată fiind alternația exclusivistă a celor două căi de reformarea ordonanței prezidențiale pronunțată pe baza legii proprietarilor, ar fi inadmisibil, ca pentru calea apelului direct să fie o singură instanță cum prevede art. 12 iar, pentru calea contestației să fie două instanțe.

Având în vedere că chiar din expunerea de motive a legii proprietarilor, rezultă că nu există dreptul de apel contra hotărârilor date asupra contestațiilor făcute la executarea ordonanțelor date pe baza menționatei legi, de oarece se prevede că termenele de apel sunt reduse prin legea asupra drepturilor proprietarilor la jumătate din cele prevăzute în procedura civilă; or, prin art. 13 din legea proprietarilor relativ la contestațiune nu se prevede nici un termen pentru apel; fost-a intențiunea legiuitorului ca termenul de apel să fie cel prescripționat de dreptul comun? Este inadmisibil aceasta, dat fiind caracterul de extremă celeritate și de justiție extra-sumară ce legiuitorul a căutat să dea acestei materii; că din toate acestea rezultă că nu există dreptul de apel contra hotărârilor asupra contestațiilor și, prin consecință, fără a mai discuta al doilea incident, fiind inutil apelul de față este și inadmisibil și trebuie a se respinge ca atare.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Gh. Cocea, membru de ședință, admite incidentul, etc.

Semnați: G. Cocea, D. Polichron.

Observație. — Publicăm astăzi trei sentințe ale tribunalului Olt, cari interpretă legea proprietarilor. Toate soluțiile admise de tribunal sunt, după părerea noastră, juridice.

În adevăr, prima sentință decide că locatarul sau arendașul, chemat în judecată conform legii proprietarilor, nu poate introduce contra proprietarului o cerere reconvențională, asemenea acțiune neputând fi exercitată decât pe calea ordinară a dreptului comun¹⁾.

A doua sentință a tribunalului decide că cazurile în care proprietarul se poate judeca conform art. 20 urm. din legea proprietarilor, sunt arătate

1) Vezi în acest sens observația care însoțește sentința tribunalului Neamț, publicată în *Dreptul* No. 34 din 1909, și autoritățile citate acolo. — *Contră*: Trib. Neamț, *Dreptul*, *loco cit.*

de lege în mod limitativ, și că, în privința celorlalte cazuri prevăzute de codul civil, în care nu este permis proprietarului de a se judeca în baza acestei legi, el are calea ordinară a dreptului comun, care, cu drept cuvânt adăogă tribunalul, nu trebuie confundată cu calea ordinară prevăzută de art. 20 și urm. din legea proprietarilor.

În fine, ultima sentință a tribunalului Olt decide, că legea proprietarilor fiind o lege excepțională, înființată numai în favoarea proprietarilor de imobile urbane sau rurale, arendașul sau locatarul nu poate uză de această lege față de proprietar, el având numai dreptul de apel, de contestație și acel de a cere daune în caz de a fi expulzat pe nedrept.

Deși Curtea de casație a admis, asupra acestui punct, soluția contrară²⁾, totuș credem că adevărata soluțiune este cea dată de tribunalul Olt. În adevăr, legea din 1903 a voit să asigure pe proprietar, iar nu pe arendaș sau locatar. Este adevărat că mai multe texte din această lege vorbesc și de locatar, însă textele menționate au înțeles, de bună seamă, a se referi la drepturile pe cari locatarul principal le are față de sublocatarul sau cessionarul contractului, după cum aceasta rezultă din art. 16 al legii proprietarilor. Tribunalul Argeș, printr'o sentință recentă, publicată și adnotată de noi în *Pagini juridice* No. 47 din 1909, dovedește foarte bine acest lucru.

În fine, tribunalul mai decide încă, cu drept cuvânt, că hotărârile date asupra contestațiilor făcute în baza legii proprietarilor, nu sunt supuse apelului, întrucât legea nu fixează nici un termen în această privință. Care ar fi, în adevăr, în asemenea caz, termenul de apel? Unii aplică dreptul comun în materie de contestație la executare, adică termenul de o lună dela pronunțare (art. 400 pr. civilă)³⁾, iar alții acel prevăzut de art. 21 al legii proprietarilor⁴⁾.

Credem că calea apelului nu-și poate în specie avea ființă, pentru că art. 13 dispunând ca contestația să se judece în termen cel mult de opt zile, aceasta lasă a se înțelege că există, asupra contestației, o singură instanță, de oarece ar fi cu neputință ca în termenul de opt zile contestația să parcurgă două grade de jurisdicție⁵⁾. Prin urmare, sentința tribunalului Olt este juridică și din acest punct de vedere.

D. ALEXANDRESCO

2) Vezi Bulet. Cas. 1905, pg. 534 și *Dreptul* No. 43 din 1905. Cpr. o altă decizie tot a Curții de casație, publicată în *Cr. judiciar* No. 81 din 1908, pg. 658.

3) Cpr. Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* No. 12 din 1908.

4) Cpr. Trib. Dolj, *Dreptul* No. 27 din 1904.

5) Vezi în acest sens, C. București, *Dreptul* No. 47 din 1905. Cpr. Trib. Dolj (motive), *Dreptul* No. 27 din 1904. Vezi și Demetriu, *Legea asupra drepturilor proprietarilor*, p. 50 (ed. 2-a).